

Anvisningar för läraren

Vad berättar bilderna om fortsättningskriget? – Fotografi som historisk källa

Lärresurs för högstadiet och gymnasiet: historia

Vad berättar bilderna om fortsättningskriget? – Fotografi som historisk källa

Materialet som är avsett för undervisningen i krigshistoria har insamlats från Krigsmuseets SA-bildarkiv. Materialet innehåller ca 160 000 foton tagna av Försvarsmaktens frontfotografer (TK-fotografer) under 1939–1945.

I början av fortsättningskriget sommaren 1941 bildades informationskompanier (TK) under Huvudstaben. Så kallade TK-fotografer verkade i dem. Man tog modell av Tysklands propagandakompanier. Fotografernas uppgift var att fotografera strider samt krigshistoriskt och folkloristiskt material. Bildmaterialet stödde och påverkade opinionen på både hemma- och krigsfronten, och många foton publicerades i dåtida tidskrifter och dagstidningar.

När foton används gäller det att komma ihåg deras ursprungliga syfte. Bildtexterna har skrivits av fotograferna, och de bör läsas med beaktande av den rådande tidsandan. Språket i texterna är mycket tillspetsat, och det kan också förekomma kränkande ord i dem. Det är också bra att komma ihåg att en del av foton är iscensättningar eller komponerade på annat sätt.

Bildmaterialet kan användas för att visualisera historiska händelser och för att bekanta sig med livet under denna tidsperiod. Foton är också utmärkt material för undervisning i medie- och informationskunnighet. Som propagandamaterial är de ett bra exempel på hur opinionen kan påverkas med hjälp av fotografisk kommunikation.

Lärresursens målgrupp och mål

Lärresursen är avsedd för undervisningen i historia i årskurserna 7–9 i grundskolan samt i gymnasiet.

Lärresursen stöder följande innehållsområden i historieundervisningen i den grundläggande undervisningens årskurser 7–9:

- I3 Finland skapas, byggs och försvaras
- I4 De stora krigen

Lärresursen lämpar sig särskilt för följande kurser i gymnasiets historieundervisning:

- HI3 Det självständiga Finlands historia

Syftet med uppgifterna i lärresursen är i enlighet med de mål och uppgifter som framställs i de gällande nationella läroplansgrunderna 2014 och grunderna för gymnasiets läroplan 2019. Syftet med uppgifterna i lärresursen är

- att presentera fortsättningskriget för eleven med olika teman,

- handleda eleven att förstå behov och motiveringar av fotografering under krigstiden,
- öva eleven att använda fotografier som en historisk källa och bedöma deras pålitlighet källkritiskt,
- öva historisk empati,
- handleda eleven att analysera historiska förändringar och kontinuitet,
- handleda eleven att förklara varför historisk information kan tolkas och användas på olika sätt i olika sammanhang samt att bedöma tolkningar kritiskt.

Lärresursens innehåll

Lärresursen är indelad i fyra helheter: krigsfronten, krigsledningen, frontlivet och hemmafronten. Helheterna fungerar som självständiga uppgiftspaket. Du kan använda alla uppgifter i dem eller plocka ut dem som passar för din lektion. Uppgifterna kan utföras individuellt, i par eller grupp. Omarbeta uppgiftsidéerna för olika utbildningsstadier på önskat sätt.

Krigsfronten

I uppgifterna finns fotografier från krigsfronten. Krigshandlingarna vid fronten bestod inte enbart av strider och anfall i första linjen. En stor del av verksamheten bestod av övervakning, patrullering, framryckning till fots eller på cykel ibland i svår terräng samt väntande. Uppgifterna betonar en omfattande analys av fotografier som en historisk källa och en kritisk bedömning av deras pålitlighet.

Krigsledningen

Uppgiften presenterar krigsledningen under fortsättningskriget och Adolf Hitlers besök på Mannerheims 75 års födelsedag. I uppgiften övas analys av fotografier som en historisk källa samt en kritisk bedömning av deras pålitlighet. Dessutom betonar uppgiften användning och tolkning av historisk information under olika tider samt en kritisk bedömning av tolkningen.

Frontlivet

Uppgifterna presenterar frontlivet under fortsättningskriget då soldaterna inte deltog i strider vid fronten. Fotografierna visar olika sätt att tillbringa fritiden. I uppgifterna övas analys av fotografier som en historisk källa samt en kritisk bedömning av deras pålitlighet. Dessutom betonar uppgifterna övning i historisk empati.

Hemmafronten

Uppgifterna presenterar fortsättningskrigets effekter vid hemmafronten. Fotografierna visar bombningsskador i städer och evakuerade på väg. I uppgifterna övas analys av fotografier som en historisk källa samt en kritisk bedömning av deras pålitlighet. Dessutom betonar uppgifterna övning i historisk empati.

Tilläggsmaterial som stöd för undervisningen

Lärresursen grundar sig på ett materialpaket i Finna Klassrum om fortsättningskriget utifrån Krigsmuseets SA-bildarkiv. För den här lärresursen har man valt ut några exempelbilder ur det stora materialpaketet för att illustrera hur kulturarvsmaterial kan användas i historieundervisningen.

Du kan bekanta dig med materialpaketet "Försvarsmaktens bildmaterial från fortsättningskriget" tillsammans med eleverna på www.finna.fi/klassrum.